

بررسی رابطه تاب‌آوری و سبک‌های دلبستگی با مکانیسم‌های دفاعی در دانشجویان

وحید منطری توکلی^۱، زهرا بیرمی^۲

^۱ استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

^۲ کارشناسی ارشد، روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، ایران

نویسنده مسئول:

زهرا بیرمی

مجله علمی پژوهش در روانشناسی، علوم تربیتی و علوم اجتماعی (سال ششم)
شماره ۲۲ / زمستان ۱۳۹۹ / ص ۱۱۵-۱۰۴

چکیده

این تحقیق به منظور بررسی رابطه تاب‌آوری و سبک‌های دلبستگی با مکانیسم دفاعی رشدیافته در دانشجویان دانشگاه آزاد شهر بافت انجام شد. روش تحقیق از نوع همبستگی بود. جامعه آماری، شامل دانشجویان دانشگاه آزاد شهر بافت در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ بود. حجم نمونه بر اساس جدول مورگان و روش نمونه‌گیری در دسترس، ۱۴۸ نفر در نظر گرفته شد. آزمودنی‌ها به پرسشنامه‌های دلبستگی بزرگسال هازن و شیور (۱۹۸۷) سبک‌های دفاعی (اندروز، سینگ، ۱۹۹۳) و تاب‌آوری کونور و دیویدسون (۲۰۰۳) پاسخ دادند. اطلاعات با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد بین تاب‌آوری، سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه مثبت وجود دارد، اما بین سبک دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه منفی وجود دارد. در بررسی رابطه چند متغیری، دلبستگی ایمن، تاب‌آوری، دلبستگی اجتنابی و دلبستگی دوسوگرا به ترتیب بیشترین رابطه را با مکانیسم دفاعی رشدیافته داشتند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود برای افزایش سلامت روان دانشجویان، تاب‌آوری آنها با آموزش‌های مختلف ارتقاء یابد.

کلید واژه: مکانیسم دفاعی رشدیافته، سبک دلبستگی، تاب‌آوری.

مقدمه

یکی از مهمترین موضوعاتی که دانشجویان در زندگی روزمره با آن سرکار دارند استرسها، فشارهای عصبی، تعارضات و ناکامی‌های است که همه، از جمله دانشجویان با آن درگیر هستند. همه افراد بشر مشکلاتی دارند و این مشکلات در نتیجه تعارضات و ناکامی‌هاییست که بر سر راه امیال و آرزوها قرار می‌گیرد. به این دلیل بشر برای کاستن اضطراب ناشی از محرومیت و ناکامی مجبور است دست به رفتارهای موسوم به رفتارهای جبرانی یا سازشی بزند. رفتارهای سازشی از لحاظ مقدار متفاوتند و برخی از افراد در استفاده از آنها راه افراط پیش می‌گیرند. مکانیسم‌های دفاعی در مواقع شکست و ناکامی به دفاع از من می‌شتابند تا من به طور ناخودآگاه بقای خود را حفظ کند. در حقیقت مکانیسم‌های دفاعی، فرایند تنظیم‌کننده خودکاری هستند که برای کاهش ناهماهنگی‌های شناختی و به حداقل رساندن تغییرات ناگهانی در واقعیت درونی و بیرونی از طریق تأثیرگذاری بر چگونگی ادراک حوادث تهدیدکننده وارد عمل می‌شوند (اندروز و سینگ، ۱۹۹۳). در چارچوب روابط بزرگسالی اکثر محققان بر اهمیت دلبستگی به منزله یکی از جنبه‌های ارتباطی، و بر استمرار تحولی آن اتفاق نظر دارند (نصیری، ۱۳۹۳). سبک دلبستگی روش‌های مواجهه فرد را با موقعیت‌های تنیدگی را با هم متأثر می‌سازد. کاهش اضطراب یکی از کنش‌های سبک دلبستگی ایمن است و سبک‌های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا، تنیدگی و نگرانی فزاینده‌ای به فرد تحمیل می‌کنند و وی را به استفاده از شیوه‌های ناکارآمد وادار می‌سازند (موسوی مقدم و همکاران، ۱۳۹۴). انسان دارای ویژگی‌های منحصربه‌فردی است که این ویژگی‌ها و صفات نقش مهمی در عملکرد و رفتار کلی فرد دارد. بدون در نظر گرفتن این عوامل درک و تفسیر رفتار انسان دشوار به نظر می‌رسد. هوش معنوی یکی از ویژگی‌ها و تفاوت‌های فردی است بنا بر تعریف امرم^۱ (۲۰۰۹)، هوش معنوی نوعی توانایی است که باعث خودآگاهی، خودکنترلی، درک عمیق از معنای زندگی، همدفندی، توانایی برقراری ارتباط مؤثر با دیگران و سلامت روان می‌شود.

تاب‌آوری به فرایند پویای انطباق و سازگاری مثبت با تجارب تلخ و ناگوار در زندگی گفته می‌شود افراد تاب آور دارای رفتارهای خودشنکانه نیستند. از نظر عاطفی آرام بوده و توانایی مقابله با شرایط ناگوار را دارند. پژوهش‌های اخیر به تاب‌آوری به عنوان یکی از عوامل محافظتی در مقابل عوامل خطر ساز توجه شده است (آقا یوسفی، ۱۳۹۲).

بعضی از پژوهشگران تاب‌آوری را به عنوان توانایی غلبه و گذر از حوادث ناگوار تعریف و از آن به عنوان یک ایده خوب، با ارزش کاربردی بالا برای کمک به افراد هنگام مواجهه با ناملایمات و محافظت آنان در برابر خطراتی که در طول زندگی‌شان به وجود می‌آید یاد کرده‌اند (آقا یوسفی، ۱۳۹۲).

دانشگاه یکی از مراکز مهم آموزشی محسوب می‌شود و دانشجویان از جایگاه و اهمیت خاصی در هر جامعه‌ای برخوردار می‌باشند و دانشجویان در این مرحله از زندگی با استرس و اضطراب زیادی روبرو هستند که آنها برای کاهش میزان اضطراب در موقعیت تنش‌زا از سبک‌های دفاعی استفاده می‌کنند با توجه به این که نوع سبک دفاعی دانشجویان با سلامت روانی آنها در ارتباط است دانشجویانی که از مکانیسم‌های دفاعی پخته‌تری برای مقابله با اضطراب استفاده می‌کنند، دارای سلامت روانی بیشتری می‌باشند و همچنین سبک‌های دفاعی رشدیافته، دفاع‌های سازگار یافته‌ای می‌باشند که می‌توانند در شرایط مختلف به کار برده شوند و در نتیجه، استفاده از این سبک دفاعی نقش بازدارنده‌ای در مقابله با اضطراب ایفا می‌کند (بشارت و همکاران، ۱۳۸۷) مکانیسم دفاعی، به عنوان فرایندهای روان شناختی خودکار تعریف شده‌اند که افراد را در مقابل اضطراب و آگاهی از رویدادهای استرس‌زای درونی و بیرونی حمایت می‌کند. افراد در مکانیسم‌های دفاعی خاصی که به کار می‌برند با هم اختلاف پیدا می‌کنند به این تفاوت منش شناختی، سبک‌های دفاعی گفته می‌شود (اتکینسون، اتکینسون^۲ و اسمیت^۳، ۲۰۰۵). تحقیقات انجام شده بر روی افرادی که از تاب‌آوری بالایی برخوردارند نیز نشان می‌دهد، تاب‌آوری به عنوان یک متغیر میانجی حفاظت کننده از فرد در برابر شرایط سخت می‌باشد بنابراین تاب‌آوری بالا می‌تواند تأثیرات منفی عوامل استرس‌زا را بر سلامت فرد کاهش دهد. تحقیقات نشان می‌دهد افراد دارای تاب‌آوری بالا از مکانیسم‌های دفاعی رشد یافته و شیوه‌های کنار آمدن مستقیم و فعال در برخورد با مشکلات و استرس‌های زندگی استفاده می‌کنند که در این صورت جنبه مخرب و آسیب‌زای عوامل استرس‌زای زندگی کمتر می‌شود چون استفاده از این مکانیسم‌ها باعث افزایش سلامت عمومی بدن، سلامت روانی، شادکامی و غیره می‌شود و بالعکس (آقا یوسفی، ۱۳۹۲). تاب‌آوری از چند دهه گذشته در سرتاسر جهان و در طیف وسیعی از موقعیت‌ها مانند: جنگ، زندگی با والدین که دارای بیماری روانی جدی هستند، خشونت خانوادگی، فقر و

1- Emram

2- Atkinson, Atkinson

3- Smith

4- Bam

موقعیت‌هایی با عوامل استرس‌زای فراوان آغاز گردیده است (ماستن^۵، ۱۹۹۰). به عنوان مثال: آقا یوسفی (۱۳۹۲) در تحقیقی رابطه تاب‌آوری و مکانیسم‌های دفاعی در افراد مبتلا به سردرد میگرنی را مثبت گزارش کردند اما تحقیقی در این خصوص در استان کرمان و شهر بافت انجام نشده است. عرب زرن‌دی (۱۳۹۵) پژوهشی تحت عنوان رابطه سبک‌های دلبستگی با مکانیسم دفاعی رشدیافته در دانشجویان مرکز علمی کاربردی بهزیستی شهر کرمان « نشان داد بین سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه مثبت وجود دارد. سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دوسوگرا با سبک دفاعی رشدیافته رابطه‌ای نداشتند.

محم‌دی (۱۳۹۳) تحقیقی با عنوان بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با مکانیسم‌های دفاعی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر روانسر « نشان داد که بین سبک دلبستگی شخص و سبک دفاعی وی رابطه معنی‌دار وجود دارد، آزمودنی‌های دارای سبک دلبستگی ایمن بیشتر از سبک‌های دفاعی رشدیافته استفاده می‌کنند، آزمودنی‌های دارای سبک دلبستگی نایمن (دوسوگرا و اجتنابی) بیشتر از سبک‌های نوروتیک و رشدنا یافته استفاده می‌کنند و آزمودنی‌های دارای سبک دلبستگی نایمن دوسوگرا بیشتر از آزمودنی‌های دارای سبک دلبستگی نایمن اجتنابی از سبک‌های نوروتیک و رشدنا یافته استفاده می‌کنند، رابطه‌ی معنی‌داری بین سبک‌های دلبستگی و جنسیت آزمودنی‌ها مشاهده نشد و همچنین رابطه‌ی معنی‌داری بین سبک‌های دفاعی و جنسیت آزمودنی‌ها وجود نداشت.

نصیری (۱۳۹۳) تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین سبک‌های دلبستگی و سیستم‌های مغزی با مکانیسم‌های دفاعی در دانشجویان دانشگاه ارومیه انجام داد. نتایج نشان داد سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم‌های رشدیافته همبستگی مثبت و با مکانیسم‌های رشد نایافته و روان رنجور همبستگی منفی دارد، سبک دلبستگی اجتنابی با مکانیسم رشد نایافته همبستگی نداشت و با رشدیافته و روان رنجور همبستگی منفی و سبک دلبستگی دوسوگرا با مکانیسم روان رنجور همبستگی مثبت و با رشدیافته و رشد نایافته همبستگی منفی دارد.

جزایری (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه‌ی سبک‌های دفاعی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با تاب‌آوری در دانش‌آموزان پرداخت، پژوهش او یک مطالعه‌ی توصیفی از نوع همبستگی بود که، ۲۵۰ دانش‌آموز دبیرستانی شهر تهران به صورت روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و از نظر سبک‌های دفاعی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تاب‌آوری مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که بین تاب‌آوری با سبک دفاعی پخته، همبستگی مثبت و با طرحواره‌های ناسازگار اولیه‌ی بریدگی عملکرد مختل دیگر جهت‌مندی و محدودیت‌های مختل، همبستگی منفی وجود دارد. همچنین، معلوم شد که سبک‌های دفاعی پخته و ناپخته، پیش‌بینی‌کننده‌ی تاب‌آوری هستند و سبک دفاعی ناپخته، کاهش تاب‌آوری و طرحواره‌های ناسازگار اولیه تاب‌آوری را پیش‌بینی می‌کند. به نظر می‌رسد سبک دفاعی پخته به همراه طرحواره‌های ناسازگار خودگردانی عملکرد مختل و گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد بازدارنده نیز، می‌توانند بهبود یا افزایش تاب‌آوری را پیش‌بینی نمایند.

ابوالقاسمی (۱۳۹۲) مطالعه‌ای با عنوان نقش سبک‌های دفاعی و تاب‌آوری در پیش‌بینی آسیب‌پذیری روانی مبتلایان به آسم را انجام داد روش پژوهش او توصیفی از نوع همبستگی بود جامعه آماری این پژوهش را افراد بزرگسال بالای ۲۰ سال مبتلا به آسم شهرستان اردبیل تشکیل می‌دادند که بر اساس تشخیص پزشک متخصص دچار بیماری آسم بودند. نمونه پژوهش او ۶۰ بیمار مبتلا به آسم بزرگسال که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس سبک‌های دفاعی، مقیاس تاب‌آوری و فرم کوتاه نشانه‌های روانی استفاده شد. داده‌های پژوهش با آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیری تجزیه و تحلیل شدند. نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که سبک‌های دفاعی رشد نیافته و رشدیافته و تاب با آسیب‌پذیری روانی رابطه معناداری دارند.

- بشارت (۱۳۹۱) نقش واسطه‌ای مکانیسم‌های دفاعی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و ناگویی هیجانی را مورد بررسی قرار داد روش پژوهش او همبستگی و جامعه آماری شامل زنان و مردان ۲۰ تا ۵۵ ساله ساکن شهر تهران، به تعداد تقریبی چهار میلیون نفر بود که از میان آنها ۳۱۴ مرد و ۳۶۲ زن به صورت داوطلب انتخاب به پرسشنامه سبک‌های دفاعی اندروز، سینگ و بوند مقیاس دلبستگی بزرگسال هازن و شیور و مقیاس ناگویی هیجانی تورنتو بگی، پارکر پاسخ دادند. یافته‌ها نتایج نشان داد رابطه بین ناگویی هیجانی با سبک دلبستگی ایمن منفی و با سبک‌های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا مثبت است و مکانیسم‌های دفاعی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و ناگویی هیجانی تأثیر واسطه‌ای دارد. سبک‌های دلبستگی ایمن و نایمن از طریق مکانیسم‌های دفاعی رشدیافته، روان‌آزده و رشدنا یافته در دو جهت متضاد تغییرات مربوط به ناگویی هیجانی را پیش‌بینی می‌کند.

و با توجه به اینکه با توجه به این‌که تحقیقات کمی در خصوص رابطه تاب‌آوری و سبک‌های دلبستگی با مکانیسم دفاعی رشدیافته مکانیسم دفاعی رشدیافته در سطح کشور انجام شده و اکثر تحقیقات انجام شده در خصوص دانش‌آموزان انجام شده و تحقیقی در این مورد تاکنون در

شهر بافت انجام نشده است و همچنین مکانیسم‌های دفاعی رشد یافته مواجهه انطباقی، بهنجار و کارآمد هستند محقق به بررسی رابطه تاب‌آوری و سبک‌های دلبستگی با مکانیسم دفاعی رشد یافته پرداخته است. با توجه به اهمیت و کاربردهایی که برای تاب‌آوری، هوش معنوی و سبک‌های دلبستگی ذکر شده و از آنجاکه معنویت و مذهب یکی از نیازهای درونی انسان بوده است، سؤال اصلی مقاله این است آیا بین تاب‌آوری، سبک‌های دلبستگی با مکانیسم دفاعی رشد یافته در دانشجویان دانشگاه آزاد شهر بافت رابطه وجود دارد؟

فرضیه‌ها

- ۱- بین تاب‌آوری با مکانیسم دفاعی رشد یافته رابطه وجود دارد.
- ۲- بین سبک‌های دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی رشد یافته رابطه وجود دارد.
- ۳- بین سبک‌های دلبستگی اجتنابی با مکانیسم دفاعی رشد یافته رابطه وجود دارد.
- ۴- بین سبک‌های دلبستگی دوسوگرا با مکانیسم دفاعی رشد یافته رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع همبستگی است. زیرا هیچ یک از متغیرهای مورد مطالعه دستکاری نمی‌گردد و فقط به رابطه متغیرها (تاب‌آوری و سبک‌های دلبستگی و هوش معنوی با مکانیسم دفاعی رشد یافته) پرداخته است. هدف از انتخاب روش، تحقیق این است که محقق مشخص کند، چه شیوه و روشی را اتخاذ کند تا او را هر چه دقیق‌تر آسان‌تر سریع‌تر و ارزان‌تر در دستیابی به پاسخ یا پاسخی برای پرسش‌ها کمک کند و این تحقیق از نظر هدف جزء تحقیقات بنیادی می‌باشد که اقدام به جمع‌آوری اطلاعاتی نظری در خصوص متغیرهای مورد مطالعه کرده است.

جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه

جامعه آماری، این پژوهش کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد بافت را تشکیل می‌دهد که در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ مشغول به تحصیل می‌باشند. جمعیت نمونه تحقیق بر اساس جدول مورگان ۱۴۸۰ نفر انتخاب خواهد شد. و برای تعیین حجم نمونه در این پژوهش از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد.

روش اجرای پژوهش

ابتدا معرفی‌نامه‌ای از دانشگاه آزاد رفسنجان جهت تحقیق در دانشگاه آزاد شهر بافت گرفته شد و پس از کسب اجازه از حراست دانشگاه اسامی دانشجویان از آموزش گرفته شد و دانشجویان به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند هر دانشجویی را که اتفاقاً در لحظه انتخاب نمونه حضور دارد در بر گرفت و در صورت تمایل آنها جهت شرکت در این تحقیق قبل از ارائه پرسشنامه‌ها توضیح مختصری درباره‌ی نحوه‌ی پاسخ‌دهی، هدف پژوهش و ضرورت همکاری صادقانه آن‌ها ارائه شد. علاوه بر این به مشارکت‌کنندگان اطمینان داده شد که جواب‌های آن‌ها محرمانه می‌ماند. به علاوه در صورت عدم تمایل به می‌توانند فرایند کار را ترک کنند.

ابزار پژوهش

پرسشنامه سبک‌های دفاعی

در این تحقیق جهت اندازه‌گیری سبک دفاعی مکانیسم دفاعی رشد یافته از پرسشنامه سبک‌های دفاعی اندروز، سینگ (۱۹۹۳) استفاده شد. نصیری (۱۳۹۳) و موسوی مقدم و همکاران (۱۳۹۴) و عرب زرنندی (۱۳۹۵) در تحقیق خود نیز از این پرسشنامه استفاده کردند. پرسشنامه سبک‌های دفاعی اندروز، سینگ^۶ (۱۹۹۳) یک ابزار ۴۰ سؤالی است شیوه نمره‌گذاری و تفسیر نمرات مقیاس نمره‌گذاری به صورت لیکرت می‌باشد که فرد به هر سؤال میزان موافقت خود را در یک مقیاس ۹ درجه‌ای اعلام می‌کند بیست مکانیسم دفاعی را برحسب سه سبک

دفاعی رشدیافته سؤالات (۲-۳-۴-۲۵-۲۶-۳۰-۳۵-۳۸)، روان آزوده سؤالات (۷-۲۱-۲۴-۲۸-۳۲-۴۰) و رشد نیافته سؤالات (۱-۵-۶-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۲-۲۳-۲۷-۲۹-۳۱-۳۳-۳۴-۳۶-۳۷-۳۹) فرد در هریک از مکانیزم‌های دفاعی نمره‌ای بین ۱۸-۲ به دست می‌آورد، در هر کدام از مکانیزم‌های دفاعی که نمره فرد از ۱۰ بیشتر شود به معنی استفاده فرد از آن مکانیزم است و در سبک‌های کلی میانگین نمرات فرد در هر سبک مشخص شده و با نمره میانگین فرد در سبک‌های دیگر مقایسه می‌شود. فرد دارای سبک دفاعی است که بیشترین میانگین را داشته باشد.

پرسشنامه سبک‌های دفاعی در ایران توسط حیدری نسب مورد بررسی و هنجاریابی قرار گرفت با توجه به بررسی‌های صورت گرفته این پرسشنامه از روایی بالایی برخوردار است. پایایی پرسشنامه سبک‌های دفاعی نیز از طریق از روش باز آزمایی و نیز محاسبه آلفای کرونباخ انجام شده است ضریب پایایی و آلفا در گروه مطالعه به تفکیک در دانش آموزان، دانشجویان و جنسیت گروه نمونه‌گیری و نیز سبک‌های دفاعی نشان می‌دهد که بالاترین آلفای کلی در مردان دانشجو (۰/۸۱) و پایین‌ترین آلفای کلی در دانش آموزان دختر (۰/۶۹) مشاهده می‌شود. در سبک‌های دفاعی بالاترین مربوط به سبک رشد نیافته و کمترین مربوط به سبک نوروتیک می‌باشد (حیدری نسب، ۲۰۰۶).

پرسش‌نامه دلبستگی بزرگسال بشارت

در این تحقیق جهت اندازه‌گیری سبک دلبستگی از پرسشنامه دلبستگی بزرگسال هازن و شیور (۱۹۸۷) استفاده شد. محمدی (۱۳۹۳) عرب زرنندی (۱۳۹۵) نصیری (۱۳۹۳) بشارت و شریفی و ابروانی (۱۳۸۷) در تحقیقات خود نیز از این پرسشنامه استفاده نمودند. این پرسش‌نامه که با استفاده از ماده‌های پرسش‌نامه دلبستگی بزرگسال هازن و شیور (۱۹۸۷)، ساخته شده و در نمونه‌های دانشجویی و جمعیت عمومی ایرانی هنجاریابی شده است (بشارت، ۱۳۸۴). این پرسشنامه از ۱۵ ماده تشکیل شده و سه سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا را در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (خیلی کم = ۱، کم = ۲، متوسط = ۳، زیاد = ۴، و خیلی زیاد = ۵) می‌سنجد. سؤالات مربوط به سبک اجتنابی ۱-۲-۳-۴-۵؛ سبک ایمن ۶-۷-۸-۹-۱۰؛ و سبک دوسوگرا ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵ است. حداقل و حداکثر نمره آزمودنی در زیرمقیاس‌های آزمون ۵ و ۲۵ خواهد بود. نمرات خرده مقیاس دلبستگی توسط میانگین ۵ سؤال هر خرده مقیاس به دست می‌آید بدین‌صورت که برای تعیین سبک دلبستگی هر فرد ارزش‌های عددی هر گویه مرتبط هر سطح با یکدیگر جمع و بر ۵ تقسیم می‌شوند و از آزمودنی خواسته می‌شود تا سؤالاتی را انتخاب کنند که سبک مشخصه آنها را در روابط نزدیک بهتر توصیف می‌کند. ضریب آلفای کرونباخ ماده‌های زیرمقیاس‌های ایمن، اجتنابی و دوسوگرا در نمونه‌ای ۱۴۸۰ نفری (۸۶۰ زن و ۶۲۰ مرد) برای کل آزمودنی‌ها به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۴ و ۰/۸۵، برای زنان ۰/۸۶، ۰/۸۳، ۰/۸۴ و برای مردان ۰/۸۴، ۰/۸۵، ۰/۸۶ به دست آمد که نشانه همسانی درونی مطلوب پرسش‌نامه دلبستگی بزرگسال می‌باشد. ضریب همبستگی بین نمره‌های یک نمونه ۳۰۰ نفری از آزمودنی‌ها در دو نوبت با فاصله چهار هفته برای سنجش اعتبار بازآزمایی محاسبه شد. این ضرایب در مورد سبک‌های دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا برای کل آزمودنی‌ها به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۳، ۰/۸۴، برای زنان ۰/۸۶، ۰/۸۲، ۰/۸۵ و برای مردان ۰/۸۸، ۰/۸۳، ۰/۸۳ به دست آمد که نشانگر اعتبار رضایت‌بخش پرسش‌نامه است. روایی محتوایی پرسش‌نامه دلبستگی بزرگسال با سنجش ضرایب همبستگی بین نمره‌های ۱۵ نفر از متخصصان روان‌شناسی مورد بررسی قرار گرفت. ضریب توافق کندال برای سبک‌های دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا ۰/۸۰، ۰/۶۱ و ۰/۵۷ محاسبه شد. روایی همزمان پرسش‌نامه دلبستگی بزرگسال از طریق اجرای همزمان سیاهه مشکلات بین شخصی و پرسشنامه حرمت خود کوپر اسمیت در مورد یک نمونه ۳۰۰ نفری از آزمودنی‌ها ارزیابی شد. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داده‌اند بین نمره آزمودنی‌ها در سبک دلبستگی ایمن و زیرمقیاس‌های مشکلات بین شخصی همبستگی منفی معنادار و با زیرمقیاس‌های حرمت خودهمبستگی مثبت معنادار وجود دارد. به علاوه بین نمره آزمودنی‌ها در سبک‌های دلبستگی ناایمن و زیرمقیاس‌های مشکلات بین شخصی همبستگی مثبت معنادار و با زیرمقیاس‌های حرمت خودهمبستگی منفی اما غیر معنادار به دست آمد. این نتایج نشان‌دهنده روایی کافی پرسش‌نامه دلبستگی بزرگسال می‌باشد. همچنین نتایج تحلیل عوامل نیز با تعیین سه عامل دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا روایی سازه پرسش‌نامه دلبستگی بزرگسال را مورد تأیید قرار می‌دهد (بشارت، ۱۳۸۴).

مقیاس تاب‌آوری کونور و دیویدسون

در این تحقیق برای سنجش تاب‌آوری از مقیاس تاب‌آوری کونور و دیویدسون (۲۰۰۳) استفاده شد. آقا یوسفی (۱۳۹۲) ابوالقاسمی (۱۳۹۲) در تحقیق خود نیز از این پرسشنامه استفاده کردند

پرسشنامه تاب‌آوری کنونر و دیویدسون ۲۵ گویه دارد که در یک مقیاس لیکرتی بین صفر (کاملاً نادرست) تا پنج (همیشه درست) کاملاً نادرست = ۰، به‌ندرت = ۱ گاهی درست = ۲ اغلب درست = ۳ همیشه درست = ۴ با دامنه ۲۵-۱۲۵ نمره‌گذاری می‌شود. نمرات بالاتر بیانگر تاب‌آوری بیشتر آزمودنی است. نمره هر آزمودنی برابر مجموع نمرات هر آزمودنی برابر مجموع نمرات یا کل ارزش‌های به‌دست‌آمده از هریک از سؤالات است. نمره کمتر از ۷۵ نشانه تاب‌آوری کمتر و نمره بالاتر از ۷۵ نشانه تاب‌آوری بالا می‌باشد.

پایایی و روایی فرم فارسی مقیاس تاب‌آوری نیز در مطالعات مقدماتی نمونه‌های بهنجار و بیمار مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است. به‌شارت و عباسپور (۱۳۸۶) میزان شاخص آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۶ در حد قابل قبول و تأییدکننده پایایی پرسش‌نامه می‌باشد به دست آوردند.

روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها

روش‌های تجزیه و تحلیل اطلاعات در این پژوهش شامل آمار توصیفی و آمار استنباطی بود. در آمار توصیفی با استفاده از مشخصه‌های آماری نظیر فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار به توصیف ویژگی‌های نمونه‌های مورد مطالعه پرداخته شد و همچنین برای بررسی فرضیات از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون (در مباحث آماری، ضریب همبستگی پیرسون یا ضریب همبستگی حاصل‌ضرب-گشتاور پیرسون میزان همبستگی خطی بین دو متغیر تصادفی را می‌سنجد). و رگرسیون چندگانه (روشی است برای مشارکت جمعی و فردی دو یا چند متغیر مستقل در تغییرات یک متغیر وابسته) استفاده شد.

یافته‌ها تحقیق

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی اجتنابی، سبک دلبستگی

دوسوگرا، هوش معنوی، تاب‌آوری و مکانیسم دفاعی

شاخص متغیر	میانگین	انحراف معیار
سبک دلبستگی ایمن	۱۷/۱۳	۲/۵۴
سبک دلبستگی اجتنابی	۱۲/۴۵	۲/۳۱
سبک دلبستگی دوسوگرا	۱۱/۶۹	۲/۶۵
مکانیسم دفاعی	۴۶/۲۹	۷/۰۲
تاب‌آوری	۷۹/۷۱	۸/۱۶

جدول ۴-۴ میانگین متغیرهای اصلی پژوهش شامل سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی اجتنابی، سبک دلبستگی دوسوگرا، تاب‌آوری و مکانیسم دفاعی را نشان می‌دهد.

ابتدا پیش‌فرض‌های تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد که نتایج در جدول ۴-۵ ارائه شده است.

جدول ۲: مقادیر Z کالموگراف اسمیرنف ($S. k$) به منظور تعیین بهنجاری نمرات متغیرهای مورد بررسی

متغیر	سبک دلبستگی ایمن	سبک دلبستگی اجتنابی	سبک دلبستگی دوسوگرا	مکانیسم دفاعی	تاب‌آوری
Z	۱/۰۱۲	۱/۱۵۷	۱/۱۸۴	۱/۱۶۱	۱/۱۲۱
سطح معناداری	۰/۷۲	۰/۸۲	۰/۸۰	۰/۷۹	۰/۷۴

جدول ۴-۵ مقادیر مربوط Z آزمون کالموگراف اسمیرنف را نشان می‌دهد، از آنجاکه سطح معنی‌داری مقادیر $K-S$ در همه متغیرهای پژوهش بیشتر از مقدار ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه توزیع نمرات متغیرهای سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دوسوگرا، تاب‌آوری و مکانیسم دفاعی تفاوت معناداری با توزیع نرمال ندارد و این مطلب بیانگر آن است که شکل توزیع نمرات متغیرهای مذکور بهنجار است.

جدول ۳: ضرایب رگرسیونی متغیرهای سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی، دوسوگرا و تاب‌آوری

متغیرها در مدل	ضرایب رگرسیونی استاندارد شده	Beta	خطای معیار	آماره t	سطح معناداری
ثابت	۲۹/۳۶	-	۶/۶۴	۵/۰۲	۰/۰۰۰
سبک دلبستگی ایمن	۰/۲۵	۰/۲۶	۰/۳۵	۳/۷۴	۰/۰۰۲
تاب‌آوری	۰/۲۳	۰/۲۲	۰/۲۱	۳/۱۱	۰/۰۰۴
دلبستگی اجتنابی	-۰/۱۹	-۰/۲۰	۰/۳۶	-۳/۰۱	۰/۰۰۸
دلبستگی دوسوگرا	-۰/۱۷	-۰/۱۵	۰/۳۷	-۲/۸۸	۰/۰۱

همان‌طور که در جدول فوق دیده می‌شود، با توجه به سطح معناداری محاسبه شده در بررسی رابطه چند متغیری، متغیرهای پیش‌بین هوش معنوی با ضریب بتای ۰/۳۱ و سطح معناداری ۰/۰۰۱، دلبستگی ایمن با ضریب بتای ۰/۲۶ و سطح معناداری ۰/۰۰۲، تاب‌آوری با ضریب بتای ۰/۲۱ و سطح معناداری ۰/۰۰۴، دلبستگی اجتنابی با ضریب بتای -۰/۲۰ و سطح معناداری ۰/۰۰۸، و دلبستگی دوسوگرا با ضریب بتای -۰/۱۵ و سطح معناداری ۰/۰۱ به ترتیب بیشترین رابطه را با متغیر ملاک مکانیسم دفاعی دارند.

فرضیه اول: بین تاب‌آوری با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد.

جدول ۴: ضریب همبستگی تاب‌آوری با مکانیسم دفاعی

متغیر	مکانیسم دفاعی	
تاب‌آوری	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
	۰/۳۱	۰/۰۰۱
	نوع رابطه	مستقیم

با توجه به ضریب همبستگی به‌دست‌آمده ۰/۳۱ و سطح معنی‌داری آن، می‌توان گفت حداقل با ۹۹ درصد اطمینان بین تاب‌آوری با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد، درنتیجه فرضیه اول تحقیق مبنی بر اینکه بین تاب‌آوری با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد، مورد تایید قرار می‌گیرد. نوع رابطه مستقیم در اینجا بیانگر آن است که با افزایش نمرات تاب‌آوری، نمرات مکانیسم دفاعی نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه دوم: بین سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد.

جدول ۵: ضریب همبستگی سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی

متغیر	مکانیسم دفاعی	
سبک دلبستگی ایمن	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
	۰/۳۷	۰/۰۰۱
	نوع رابطه	مستقیم

با توجه به ضریب همبستگی به‌دست‌آمده (۰/۳۷) و سطح معنی‌داری آن، می‌توان گفت با ۹۹ درصد اطمینان بین سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد، درنتیجه فرضیه دوم تحقیق مبنی بر اینکه بین سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد مورد تایید قرار می‌گیرد. نوع رابطه مستقیم در اینجا بیانگر آن است که با افزایش نمره سبک دلبستگی ایمن، نمره مکانیسم دفاعی نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه سوم: بین سبک دلبستگی اجتنابی با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد.

جدول ۶: سبک دلبستگی اجتنابی با مکانیسم دفاعی

متغیر	مکانیسم دفاعی	
سبک دلبستگی اجتنابی	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
	-۰/۳۴	۰/۰۰۱
	نوع رابطه	معکوس

با توجه به ضریب همبستگی به دست آمده ($-0/34$) و سطح معنی داری آن، می توان گفت حداقل با ۹۹ درصد اطمینان بین سبک دلبستگی اجتنابی با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد، در نتیجه فرضیه سوم تحقیق مبنی بر اینکه بین سبک دلبستگی اجتنابی با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد، مورد تایید قرار می گیرد. نوع رابطه معکوس در اینجا بیانگر آن است که با افزایش نمره سبک دلبستگی اجتنابی، نمره مکانیسم دفاعی کاهش می یابد.

فرضیه چهارم: بین سبک دلبستگی دوسوگرا با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد.

جدول ۷: ضریب همبستگی دلبستگی دوسوگرا با مکانیسم دفاعی

مکانیسم دفاعی			متغیر
نوع رابطه	سطح معنی داری	ضریب همبستگی	سبک دلبستگی دوسوگرا
معکوس	۰/۰۰۱	-۰/۳۲	

با توجه به ضریب همبستگی به دست آمده ($-0/32$) و سطح معنی داری آن، می توان گفت حداقل با ۹۹ درصد اطمینان بین دلبستگی دوسوگرا با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد، در نتیجه فرضیه چهارم تحقیق مبنی بر اینکه بین سبک دلبستگی دوسوگرا با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد، مورد تایید قرار می گیرد. نوع رابطه معکوس در اینجا بیانگر آن است که با افزایش نمره دلبستگی دوسوگرا، نمره مکانیسم دفاعی کاهش می یابد.

فرضیه اصلی تحقیق

بین تاب آوری و سبک های دلبستگی با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد.

جدول ۸: تحلیل رگرسیون مکانیسم دفاعی بر اساس سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی، دوسوگرا، تاب آوری

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری	R	R ²
رگرسیون	۵۹۲۷/۰۳	۵	۱۱۸۵/۴۱	۲۸	۰/۰۰۱	۰/۵۹	۰/۳۵
باقیمانده ها	۶۰۱۴/۱۲	۱۴۲	۴۲/۳۵				
کل	۲۰۱۰۱/۰۶	۱۴۷					

با توجه به اینکه F محاسبه شده (۲۸) جدول ۴-۱۱ بر اساس سطح معناداری به دست آمده (۰/۰۰۱) از ۰/۰۱ کمتر است. رابطه بین متغیرهای مورد بررسی معنادار است و بنابراین فرضیه پژوهش تأیید می گردد. بر این اساس بین سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی، دوسوگرا، تاب آوری با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد. همچنین بر اساس R² به دست آمده می توان گفت که ۳۵ درصد تغییرات متغیر مکانیسم دفاعی توسط سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی، دوسوگرا، تاب آوری تبیین می گردد.

جدول ۹: ضرایب رگرسیونی متغیرهای سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی، دوسوگرا و تاب آوری

متغیرها در مدل	ضرایب رگرسیونی استاندارد شده	Beta	خطای معیار	آماره t	سطح معناداری
ثابت	۲۹/۳۶	-	۶/۶۴	۵/۰۲	۰/۰۰۰
سبک دلبستگی ایمن	۰/۲۵	۰/۲۶	۰/۳۵	۳/۷۴	۰/۰۰۲
تاب آوری	۰/۲۳	۰/۲۲	۰/۲۱	۳/۱۱	۰/۰۰۴
دلبستگی اجتنابی	-۰/۱۹	-۰/۲۰	۰/۳۶	-۳/۰۱	۰/۰۰۸
دلبستگی دوسوگرا	-۰/۱۷	-۰/۱۵	۰/۳۷	-۲/۸۸	۰/۰۱

همان طور که در جدول فوق دیده می شود، با توجه به سطح معناداری محاسبه شده در بررسی رابطه چند متغیری، متغیرهای پیش بین هوش معنوی با ضریب بتای ۰/۳۱ و سطح معناداری ۰/۰۰۱، دلبستگی ایمن با ضریب بتای ۰/۲۶ و سطح معناداری ۰/۰۰۲، تاب آوری با ضریب بتای

۰/۲۱ و سطح معناداری ۰/۰۰۴، دل بستگی اجتنابی با ضریب بتای ۰/۲۰- و سطح معناداری ۰/۰۰۸، و دل بستگی دوسوگرا با ضریب بتای ۰/۱۵- و سطح معناداری ۰/۰۱ به ترتیب بیشترین رابطه را با متغیر ملاک مکانیسم دفاعی دارند.

بحث

این مطالعه با هدف بررسی رابطه تاب‌آوری و سبک‌های دلبستگی با مکانیسم‌های دفاعی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت صورت گرفت. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که فرضیه اصلی تحقیقین تاب‌آوری و سبک‌های دلبستگی با مکانیسم دفاعی رابطه وجود دارد.

مکانیسم دفاعی به‌منزله شیوه‌های مواجهه انطباقی، بهنجار و کارآمد محسوب می‌شوند. تاب‌آوری بالا می‌تواند تأثیرات منفی عوامل استرس‌زا را بر سلامت فرد کاهش دهد. تحقیقات نشان می‌دهد افراد دارای تاب‌آوری بالا از مکانیسم‌های دفاعی رشدیافته و شیوه‌های کنارآمدن مستقیم و فعال در برخورد با مشکلات و استرس‌های زندگی استفاده می‌کنند که در این صورت جنبه مخرب و آسیب‌زای عوامل استرس‌زای زندگی کمتر می‌شود چون استفاده از این مکانیسم‌ها باعث افزایش سلامت عمومی بدن، سلامت روانی، شادکامی و غیره می‌شود. هوش معنوی نوعی توانایی است که باعث خودآگاهی، خودکنترلی، درک عمیق از معنای زندگی، هدفمندی، توانایی برقراری ارتباط مؤثر با دیگران و سلامت روان می‌شود. هوش معنوی با تقویت مکانیسم دفاعی رشدیافته این امکان را برای فرد فراهم می‌کند تا در مواجهه با موقعیت‌های استرس‌زا، فرد بتواند با استفاده از آن‌ها با عوامل استرس‌زا مقابله کند. مکانیسم دفاعی رشدیافته به‌منزله شیوه‌های مواجهه انطباقی، بهنجار و کارآمد محسوب می‌شوند، درحالی‌که مکانیسم‌های دفاعی روان‌آزرده و رشد نیافته، شیوه‌های مواجهه غیر انطباقی و ناکارآمد هستند. بر این اساس می‌توان گفت که دلبستگی ایمن، تاب‌آوری، دلبستگی اجتنابی، و دلبستگی دوسوگرا به ترتیب بیشترین رابطه را با مکانیسم دفاعی دارند و از آنجایی‌که تاب‌آوری مفهوم وسیع‌تر و کلی‌تری را شامل می‌شود، با مکانیسم دفاعی رابطه بیشتری دارد.

۱- بین تاب‌آوری با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه مثبت وجود دارد. نتایج تحقیق آقا یوسفی (۱۳۹۲) نشان داد بین تاب‌آوری با مکانیسم‌های دفاعی رشدیافته رابطه مثبت معناداری وجود دارد نیمت (۲۰۱۴) و پاساچر و همکاران (۲۰۱۲) اوهر ولی وی و گلف (۲۰۰۰) نشان دادند که بین تاب‌آوری و سلامت عمومی با مکانیسم‌های دفاعی رشدیافته رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد، که با یافته‌های تحقیق حاضر همخوان است. تاب‌آوری عموماً به‌عنوان یک ویژگی مرتبط با نقش، شخصیت و توانایی مقابله در نظر گرفته می‌شود. تاب‌آوری به قابلیت تطابق انسان در مواجهه با بلایا یا فشارهای جانکاه، غلبه یافتن و حتی تقویت شدن به‌وسیله آن تجارب اطلاق می‌شود. این خصیصه با توانایی درونی شخص و مهارت‌های اجتماعی و تعامل با محیط حمایت می‌شود، توسعه می‌یابد و به‌عنوان یک ویژگی مثبت متبلور می‌گردد. به دلیل این‌که مکانیسم دفاعی رشدیافته به‌منزله شیوه‌های مواجهه انطباقی، بهنجار و کارآمد محسوب می‌شود، لذا با تاب‌آوری رابطه مثبت دارد.

۲- بین سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه مثبت وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیقات عرب زرنندی (۱۳۹۵) و نصیری (۱۳۹۳) که نشان دادند بین سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه مثبت وجود دارد و محمدی (۱۳۹۳) و بشارت و همکاران (۱۳۸۷) که در تحقیقات خود نتیجه گرفتند که آزمودنی‌های دارای سبک دلبستگی ایمن بیشتر از آزمودنی‌های سبک دلبستگی دوسوگرا و اجتنابی از مکانیسم دفاعی رشدیافته استفاده کردند، همخوان است.

اعتماد به خود و دیگری دو ویژگی اساسی افراد ایمن محسوب می‌شود اعتماد به خود به عنوان یکی از مبانی درون روانی فردی که دارای دلبستگی ایمن می‌باشد فرد را قادر می‌سازد که در مواجهه با موقعیت‌های تنیدگی زا با مهارت بیشتر از مکانیسم دفاعی رشدیافته‌تر استفاده کند اعتماد فرد ایمن به دیگران که جز مکمل اعتماد به خود می‌باشد نیز وی را در جلب کمک و مساعدت به دیگران یاری می‌رساند روابط اجتماعی بخش اعظم زندگی را در دو گستره‌ی بهنجار و نابهنجار را در بر می‌گیرند اعتماد به دیگران زمینه‌های برون روانی و اجتماعی یک ارتباط سالم را در پرتو به‌کارگیری مکانیسم‌های دفاعی رشدیافته فراهم می‌سازد بدین ترتیب دلبستگی ایمن با کمک دو مشخصه‌ی اعتماد به خود و اعتماد به دیگران این امکان را در اختیار فرد ایمن قرار می‌دهد تا در موقعیت‌های تنیدگی زایی و روابط اجتماعی از مکانیسم‌های رشدیافته‌تر استفاده کند برخورداری از قدرت اکتشاف‌گری و جوارجویی قدرت اکتشاف‌گری، انعطاف‌پذیری و جسارت لازم را به منظور آزمودن مکانیسم دفاعی و سبک‌های مواجهه‌ای متفاوت در اختیار فرد ایمن قرار می‌دهد. استمرار و استقرار سبک دفاعی رشدیافته محصول این فرایند بهنجار اکتشاف‌گری-آزمون‌گری در گستره‌ی تحول می‌باشد. جوارجویی نیز به‌منزله‌ی یکی از نیازهای فرد ایمن که مدام در جستجوی ارضا می‌باشد. به کمک بازخوردهای مثبت و دوسویه حاصل از نزدیکی در روابط با دیگران و در کنار قدرت اکتشاف‌گری به مهارت‌های فرد در استفاده از مکانیسم دفاعی رشدیافته می‌افزاید.

افراد ایمن در برقراری روابط صمیمی راحت هستند، تمایل دارند برای دریافت حمایت به دیگران وابسته باشند و اطمینان دارند که دیگران آنها را دوست دارند و چهره‌های دلبستگی را به عنوان افراد گرم توصیف کرده، تصویر مثبتی از خود دارند و از دیگران هم توقعات و انتظارات مثبتی

دارند. بنابراین این افراد در بزرگسالی روابط مناسبی با دیگران خواهند داشت و از مکانیسم‌های رشدیافته استفاده خواهند کرد و در نتیجه می‌توان گفت که بین سبک دلبستگی ایمن با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه وجود دارد.

۳- بین سبک دلبستگی اجتنابی با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه منفی وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیقات عرب زرنیدی (۱۳۹۵) و نصیری (۱۳۹۳) که نشان دادند بین سبک دلبستگی اجتنابی با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه منفی وجود دارد. کرامر (۲۰۰۰) دریافت که در افراد مبتلا به اختلالات روانی، سبک‌های دفاعی رشد نیافته و غیر انطباقی بوده و سبک دفاعی جمعیت غیربالیینی به مراتب رشدیافته‌تر است. محمدی (۱۳۹۳) و بشارت و همکاران (۱۳۸۷) که در تحقیقات خود نتیجه گرفتند که آزمودنی‌های دارای سبک دلبستگی ایمن بیشتر از آزمودنی‌های سبک دلبستگی دوسوگرا و اجتنابی از مکانیسم دفاعی رشدیافته استفاده کردند، همخوان است.

افراد اجتنابی از دیگران انتظارات نامناسب و به آنها نگرش منفی دارند. افراد دلبسته اجتنابی حس خود ارزشمندی بالایی دارند و برقراری روابط نزدیک با دیگران را کم‌اهمیت می‌شمارند. در سبک دلبستگی اجتنابی کودکان نسبت به جدایی اعتراض چندانی نمی‌کنند و رفتار دلبستگی واضحی از خود نشان نمی‌دهند. (مثل دنبال کردن مادر تا جلوی در، یا گریه کردن). آن‌ها به بازی خود ادامه می‌دهند اگرچه کمتر در محیط به کاوش می‌پردازند. گاه‌گاهی هنگامی که مادر اتاق را ترک می‌کند با چشم او را دنبال می‌کنند و رفتن او را مشاهده می‌کنند. بعد از بازگشت مادر این نوزادان از او اجتناب می‌کنند و تقاضای برای در آغوش گرفتن او نمی‌کنند. اغلب تماس بدنی زیادی بین آن‌ها وجود ندارد. این افراد در بزرگسالی ارتباط مناسبی با دیگران برقرار نمی‌کنند و در نتیجه مکانیسم‌های دفاعی مناسبی به کار نمی‌برند و به همین دلیل بین سبک دلبستگی اجتنابی با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه منفی وجود دارد.

۴- بین سبک دلبستگی دوسوگرا با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه منفی وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیقات عرب زرنیدی (۱۳۹۵) و نصیری (۱۳۹۳) که نشان دادند بین سبک دلبستگی دوسوگرا با مکانیسم دفاعی رشدیافته رابطه منفی وجود دارد و محمدی (۱۳۹۳) و بشارت و همکاران (۱۳۸۷) که در تحقیقات خود نتیجه گرفتند که آزمودنی‌های دارای سبک دلبستگی ایمن بیشتر از آزمودنی‌های سبک دلبستگی دوسوگرا و اجتنابی از مکانیسم دفاعی رشدیافته استفاده کردند، همخوان است.

افراد طبقه دوسوگرا برای برقراری روابط نزدیک تمایل شدیدی دارند، اما درعین حال نگرانی شدیدی از طرد شدن دارند و پذیرش از طرف دیگران را شرط لازم برای داشتن احساس خوب نسبت به خود می‌دانند. این افراد تصویر منفی از خود دارند اما نگرش آن‌ها به دیگران مثبت است. در سبک دوسوگرا کودکان بعد از جدایی خیلی مضطرب می‌شوند و گریه می‌کنند اما هنگامی که مادر به اتاق برمی‌گردد، نمی‌تواند آن‌ها را آرام کند و مدت‌زمان زیادی طول می‌کشد تا این کودکان آرام شوند گاهی حتی بعد از چند دقیقه هم نمی‌توانند به بازی برگردند زمانی که مادر آن‌ها را بغل می‌کند، این کودکان درعین حال که ابراز تمایل برای تماس بدنی و مجاورت می‌کنند، اما نسبت به مادرشان پرخاشگری نشان می‌دهند. در نتیجه این‌گونه افراد دچار مشکلات ارتباطی شده و نمی‌توانند به خوبی رفتار کنند و در نتیجه این سبک دلبستگی با مکانیسم رشدیافته رابطه منفی دارد.

مراجع

- [1] Amram Y (2009) The contribution of emotional and spiritual intelligence to effective business leadership Doctoral. Thesis. Palo Alto: Institute of Transpersonal Psychology; 141(14), 45-61
- [2] Andrews, G Singh M (1993) The determination of defense style of Nervous and mental disease; 161(0), pp 204-254.
- [3] Masten A. S Best K M & Garmezy (1990) Resilience and development: contributions from the study of children who overcome adversity. Development and Psychology, 2, (4), pp425-444.
- [۴] ابوالقاسمی، ع.، ۱۳۹۲، نقش سبک‌های دفاعی و تاب‌آوری در پیش‌بینی آسیب‌پذیری روانی مبتلایان به آسم، فصلنامه علمی پژوهشی، سال سوم شماره چهارم، ص ۸۰-۹۰.
- [۵] آقا یوسفی، ع.، ۱۳۹۲، بررسی سلامت عمومی، تاب‌آوری و مکانیسم‌های دفاعی در افراد مبتلا به سردرد میگرنی، فصلنامه طب جنوب، سال شانزدهم، شماره ۲، صفحه ص ۱۱۸-۱۲۷.
- [۶] بشارت، م. ع. عباسپور، ط.، ۱۳۸۶، رابطه راهبردهای فراشناختی و خلاقیت با تاب‌آوری در دانشجویان، یافته‌های نو در روان‌شناسی، شماره ۲، ص ۱۱۰-۱۲۸.
- [۷] بشارت، م. ع. و شریفی، م.، ۱۳۸۷، بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و مکانیسم‌های دفاعی، مجله روانشناسی، شماره ۲، ص ۲۷۸-۲۸۰.
- [۸] بشارت، م. ع.، ۱۳۹۱، نقش واسطه‌ای مکانیسم‌های دفاعی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و ناگویی هیجانی. فصلنامه روانشناسی کاربردی، سال ۶، شماره ۱ ص ۷-۲۱.
- [۹] جزایری، س. م.، ۱۳۹۲، رابطه‌ی سبک‌های دفاعی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با تاب‌آوری در دانش‌آموزان. اندیشه و رفتار، دوره‌ی هشتم، شماره ۳۰، ص ۷-۱۸.
- [۱۰] عرب زرنندی، ز.، ۱۳۹۵، بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با مکانیسم دفاعی رشدیافته در دانشجویان مرکز علمی کاربردی بهزیستی شهر کرمان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زرنند.
- [۱۱] محمدی، ش.، ۱۳۹۳، بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با مکانیسم‌های دفاعی در دانش‌آموزان دبیرستانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه - دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- [۱۲] موسوی‌مقدم، ر. هوری، س. امید، ع.، ۱۳۹۴، بررسی رابطه هوش معنوی با خودکنترلی و مکانیسم‌های دفاعی در دانش‌آموزان دختر سال سوم متوسطه، مجله علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی، دوره ۲۵، شماره ۱، صفحات ۵۹ تا ۶۴.
- [۱۳] نصیری، م.، ۱۳۹۳، بررسی رابطه بین سبک‌های دلبستگی و سیستم‌های مغزی با مکانیسم‌های دفاعی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه علوم تربیتی و ادبیات ارومیه.